

veterinària

Seguretat alimentària:
Poden els aliments ser una via de transmissió del nou coronavirus? Valoracions i recomanacions de l'EFSA i el Bfr alemany

Semilla: Situació actual i de les perspectives de futur de la tuberculosi bovina a les Balears. Treballant per la declaració de territori oficialment indemne

Assessoria: En cas de detectar un manescal una malaltia de declaració obligatòria i no informar-ho, quines conseqüències legals podria haver?

COVID-19: com ha afectat el terratrèmol sanitari que sacseja el planeta a la veterinària balear

Una cosa es decir que trabajamos en PRO de los profesionales. Otra es hacerlo:

Cuenta Expansión Premium PRO

1 / 6

Este número es indicativo del riesgo del producto, siendo 1/6 indicativo de menor riesgo y 6/6 de mayor riesgo.

Bonificamos su cuota de colegiado

Banco de Sabadell, S.A. se encuentra adherido al Fondo Español de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito. La cantidad máxima garantizada actualmente por el mencionado fondo es de 100.000 euros por depositante.

10% + **0** + **Gratis** + **Gratis**

de su cuota de colegiado máximo 50 euros* el primer año.

comisiones de administración y mantenimiento de su cuenta.¹

Retiradas en efectivo en una amplia red de cajeros²

tarjetas de débito y crédito Oro.³

Llámenos al 900 500 170, identifíquese como miembro de su colectivo, organicemos una reunión y empecemos a trabajar.

Condiciones de contratación totalmente flexibles. La Cuenta Expansión Premium PRO se adapta a usted y a su situación personal. Por eso, contratarla es muy sencillo. Solo necesita, tener domiciliada una nómina, pensión o ingreso regular mensual de un importe mínimo de 700 euros, más uno de estos productos:

- Un seguro contratado en Banco Sabadell, que le ofrecerá un plus de protección para usted y los suyos.
- Un contrato de AutoRenting, los servicios de su automóvil en una única solución integral.
- Un plan de pensiones, fondo de inversión o cuenta de valores con acciones de cualquier compañía, por un importe superior a 10.000 euros.

Otras alternativas para beneficiarse de las ventajas de la Cuenta Expansión Premium PRO son:

- Mantener un patrimonio global en Banco Sabadell superior a 75.000 euros calculado como la suma de saldos del mes anterior en depósitos, renta fija a vencimiento, seguros de vida ahorro, fondos de inversión, valores cotizables y no cotizables, planes de pensiones, EPSV y cartera de fondos.
- O ser titular de 10.000 acciones de Banco de Sabadell, S.A.

Oferta válida desde el 24/11/2019 hasta el 31/03/2020.

*Abonamos el 10% de la cuota de colegiado con un máximo de 50 euros por cuenta para cuotas domiciliadas en una cuenta de la gama Expansión, para nuevos clientes de captación. La bonificación se realizará un único año para las cuotas domiciliadas durante los 12 primeros meses, contando como primer mes el de la apertura de la cuenta. El pago se realizará en cuenta el mes siguiente de los 12 primeros meses.

1. Rentabilidad: 0% TAE.

2. Para disposiciones a débito de importe igual o superior a 60 euros en cajeros de las principales entidades adheridas a la red EURO 6000 (Abanca, Ibercaja, KutxaBank, Unicaja, Liberbank, Caja España-Duero, CajaSur, Caixa Ontinyent, Colonya Caixa Pollença) y en los cajeros de Bankia. En los cajeros de Banco Sabadell las retiradas de efectivo a débito son gratis para cualquier importe.

3. Tarjetas de débito y crédito Oro gratuitas sin comisión de emisión ni mantenimiento.

Débito Oro: con seguro de accidentes de viaje en transporte público hasta 120.000 euros y seguro de accidentes cotidiano hasta 6.000 euros.

Crédito Oro: con posibilidad de aplazamiento de pagos, seguro de accidentes de viaje en transporte público hasta 600.000 euros, seguro de accidentes cotidiano hasta 6.000 euros, seguro de asistencia en viajes para usted y para el vehículo.

Se detallan en la póliza del seguro todas las condiciones y coberturas de cada uno de los seguros asociados a la tarjeta de débito Oro y de crédito Oro.

Tarjeta Repsol Máxima, con un 2% de descuento en carburante al repostar en cualquier estación de servicio Repsol, Campsa o Petronor.

Puede hacer extensiva esta oferta a sus empleados y familiares de primer grado.

sabadellprofessional.com

Captura el código QR y conoce nuestra news 'Professional Informa'

- 4 Avepa:** Cursos · Se suspelen les formacions
- 6 Seguretat alimentària:** I quan tot això acabi, què?
- 7 Perfil col·legial:** Guillem Riera Palou
- 8 Justícia Alimentària:** Alimentació com a eix de treball al currículum escolar
- 9 H^o de la Veterinària:** Antonio Bosch Miralles
- 10 Portada:** El COVID-19, un terratrèmol sanitari que sacseja el planeta

- 14 Apunts de gestió empresarial:** Els efectes del COVID-19 a les clíniques
- 16 Semilla:** Tuberculosi bovina, situació actual i perspectives
- 18 Els nostres centres:** Clínica Veterinària Eivivet
- 20 Col·lectiu de Veterinaris Jubilats**
- 21 Assessoria jurídica**
- 22 Cas clínic:** Presentat per Hospital Veterinari Canis
- 23 Art al COVID · Col·legi**

Gracias

La pandemia producida por el COVID-19 ha supuesto un impacto enorme e inesperado a nivel mundial, con unas graves consecuencias sanitarias, sociales y económicas de un alcance todavía difícil de valorar. Durante el tiempo transcurrido desde comienzos de marzo hasta el día de hoy hemos sufrido un cambio radical en nuestras vidas, adoptando (muchas veces a la fuerza) nuevos hábitos en nuestra vida cotidiana, nuestro trabajo y en la manera de relacionarnos con los demás.

Como un eslabón más de la sociedad, la profesión veterinaria se ha visto inmersa en este imprevisto escenario y ha debido adaptarse, sin demora alguna, a las nuevas circunstancias que le han sobrevenido. Y como no puede ser de otro modo, el COVIB también ha tenido que hacerlo y, al mismo tiempo, esforzarse en acompañar, asesorar y ayudar a todos sus miembros en este abrupto tránsito.

Este número de nuestra revista colegial pretende reflejar el gran papel de nuestra profesión durante esta crisis, especialmente en los momentos más difíciles, y también, agradecer el tremendo esfuerzo realizado, la gran solidaridad demostrada y vuestra enorme profesionalidad y compromiso en todos nuestros ámbitos laborales. Sí, debemos estar orgullosos.

Es verdad que a nivel estatal no se ha contado con la profesión veterinaria, pero esta situación está cambiando y, sin duda, cada vez es más evidente que la gestión de futuras crisis sanitarias, de origen zoonótico como la actual, deberá incorporar a los facultativos con más experiencia y conocimientos en la materia. Por tanto, a pesar de que el futuro sea incierto, es el momento para posicionarnos como lo que somos, una profesión sanitaria esencial. Sigamos trabajando con este objetivo.

Edita: Col·legi Oficial de Veterinaris de les Illes Balears (COVIB). **Direcció veterinària:** Jesús Martínez. **Direcció periodística:** Joan Sans (Dirkom). **Consell editorial:** Lluís Riera, Jorge Cañellas, Manuel Ruiz, Tomeu Martí i Iván Plasencia. **Fotografia:** Jaime Reina. **Maquetació:** G. Domenici. **Publicitat:** COVIB (Av. Comte de Sallent, 2, Principal A i B - Tel: 971 71 30 44/49). **Impressió:** Gráficas Loyse. **Dipòsit legal:** PM-495-2013

El Comité de Redacción recuerda a los col·laboradors de la revista que pueden utilizar tanto el català com el castellà en l'elaboració dels seus articles. Veterinària no es fa responsable ni s'identifica amb les opinions que els seus col·laboradors expressen a través dels treballs publicats. Reservats tots els drets. Prohibida la reproducció total o parcial de qualsevol informació gràfica o escrita per qualsevol mitjà sense el permís escrit del Col·legi Oficial de Veterinaris de les Illes Balears.

Mallorca acoge la última formación continuada de Avepa previa al estado de alarma

Luis Bosch ofreció el 22 de febrero una jornada de medicina felina ante decenas de colegiados

El hotel Occidental Playa de Palma acogió el 22 de febrero la que acabaría convirtiéndose en la última actividad de la formación continuada de Avepa antes de la declaración del estado de alarma nacional en España y la consiguiente suspensión momentánea del calendario formativo de la asociación.

Durante esa tarde de sábado, el veterinario y diplomado americano en Emergency and Critical Care (AC-VECC) y diplomado Europeo en Emergency and Critical Care (ECVECC).

Lluís Bosch, impartió una jornada de medicina felina que con el sugerente título 'Síndrome del gato paracaidista'.

Valoración inicial y manejo del gato politraumatizado' ofreció un protocolo de valoración y manejo de los pacientes felinos con politraumatismos recientes.

El ponente habló en primer lugar de la estabilización completa del paciente, para pasar a determinar la procedencia de la enfermedad y los tratamientos más adecuados para resolverla, valorando qué pruebas son prioritarias y cómo realizarlas, y, por último, repasó los errores más comunes en la práctica clínica como por ejemplo el exceso de fluidoterapia, sobredosis de fármacos o toma de malas decisiones entre otras.

El calendario de actividades de AVEPA, en 'stand by' por el coronavirus

La Junta Directiva de AVEPA, reunida el 16 de marzo, decidió posponer todas las actividades de AVEPA de los meses de marzo y abril 2020, retrasar a finales de abril la decisión sobre la realización, retraso o anulación de las actividades de AVEPA del mes de mayo, cancelar el congreso de Especialidades Veterinarias - GTA 2020 (y los pre congresos en él incluidos) que

debía celebrarse los días 17-18 de abril en Bilbao y cancelar el congreso del grupo de especialidad de AVEPA de Traumatología - GEVO 2020, que debía celebrarse entre los días 13 y 16 de mayo en Cádiz.

La Junta anunció que las nuevas fechas para las actividades pospuestas se comunicarán con la suficiente antelación, y se basarán en la valoración de las circunstancias epidemiológicas y de la recomendación de las administraciones oficiales y profesionales.

*Hasta los 54 años. Entre 55 y 60 años, 39,5€ al mes.
Validez hasta 31 de Diciembre de 2020.

Oferta exclusiva para VETERINARIOS

38,5€

971 43 94 63

baleares@uniteco.es

Oficina de Baleares: Camí del Reis 308, Edif 3A, 2ª.
07010 Palma (frente Hospital Quirónsalud).

www.abr-seguros.com

PARA TI

Sin periodos de carencia excepto 10 meses para parto.

Sin copagos.

El mejor cuadro médico de España con más de 43.000 profesionales y 1.150 centros médicos.

Con complemento dental. Limpieza bucal, radiografías y diagnósticos sin coste; hasta un 50% de descuento en tratamientos dentales.

Asistencia en viaje en todo el mundo. Hasta 12.000€; incluye repatriación de asegurados, gastos de prolongación de estancia en el hotel, etc.

LO MEJOR

Atención telefónica 24h. Vídeo consulta y servicio de ambulancia de urgencia.

Sin esperas y con acceso directo a especialistas.

Hospitalización en habitación individual con cama de acompañante con o sin intervención quirúrgica.

Segunda opinión médica.

Diagnósticos de alta tecnología. Inmunohistoquímica, hólter, medicina nuclear, resonancia magnética, TAC, PET/TAC, pruebas genéticas, etc.

Tratamientos especiales. Oxigenoterapia ambulatoria y a domicilio, laserterapia, hemodiálisis, quimioterapia, oncología radioterápica, etc.

Y ADEMÁS...

Medicina preventiva. Prevención del riesgo coronario, cáncer de próstata, mama, endometrio, cervix...

Planes de cuidado y prevención.

Seguimiento del embarazo. Analíticas, ecografías, curva de tolerancia oral a la glucosa, amniocentesis, etc.

Parto. Anestesia epidural, incubadora, hospitalización en habitación individual con cama de acompañante, neonatología, etc.

Rehabilitación del suelo pélvico.

Controles preventivos y de desarrollo infantil.

Club exclusivo.

¿Pueden los alimentos ser una vía de transmisión del nuevo coronavirus?

Esta pregunta ha sido planteada desde el inicio del brote de la enfermedad del coronavirus (COVID-19), y ya han sido varios los organismos de referencia en la evaluación de riesgos alimentarios los que la han respondido. A continuación resumimos las respuestas dadas por la Autoridad Europea de Seguridad Alimentaria (EFSA) y por el BfR alemán.

La EFSA, con sede en Parma y organismo evaluador de riesgos alimentarios de la Unión Europea, está realizando un seguimiento estrecho de la situación, y ha emitido un comunicado en el que dice que en la actualidad no hay pruebas de que los alimentos puedan ser una fuente o una vía de transmisión probable del virus. A este respecto, Marga Hugas, científica jefa de la EFSA, ha afirmado que "las experiencias de anteriores brotes de coronavirus afines, como el coronavirus causante del síndrome respiratorio agudo grave (SARS-CoV) o el coronavirus causante del síndrome respiratorio de Oriente Medio (MERS-CoV), indican que no se produjo transmisión a través del consumo de alimentos. Actualmente no hay pruebas que sugieran que este coronavirus sea diferente en ese sentido."

El BfR, órgano de evaluación de riesgos alimentarios alemán, por otra parte, viene emitiendo un documento de preguntas y respuestas en este sentido, que va actualizando periódicamente.

>>> El BfR insta a seguir con las prácticas habituales de limpieza y desinfección de los utensilios empleados en la manipulación de alimentos, y la limpieza de los alimentos crudos, evitando tocarnos la cara hasta que no nos hayamos lavado las manos.

Sobre si pudiera transmitirse a través del consumo de alimentos asegura que no hay evidencias de que el nuevo coronavirus se transmita por esta vía, aunque la transmisión a través de las superficies de los envases y de los útiles empleados en la manipulación de alimentos podría ser posible, ya que el virus puede sobrevivir desde unas horas a varios días en dichas superficies, dependiendo del tipo de material que sean. Sin embargo para que esto ocurriera, previamente una persona infectada tendría que toser o estornudar sobre ellas y otra persona que las manipulara se tocara la nariz o los ojos sin haberse lavado las manos.

Por esto último, el BfR insta a seguir con las prácticas habituales de limpieza y desinfección de los utensilios empleados en la manipulación de alimentos, y la limpieza de los alimentos crudos como frutas y vegetales, evitando tocarnos la cara hasta que no nos hayamos lavado las manos.

También responde a preguntas que se han planteado sobre si el coronavirus podría transmitirse a través de la leche y de los productos cárnicos. A este respecto afirma que hasta la fecha no hay evidencias de que los animales de producción puedan ser infectados por el nuevo coronavirus, por lo que no transmitirían el virus a través de sus productos.

Con respecto a los alimentos congelados, el BfR comenta que si bien los coronavirus previos causantes del SARS y MERS eran resistentes a la congelación, el cumplimiento de las buenas prácticas de higiene en la manipulación de estos alimentos y el lavado de manos evitarían la transmisión por contacto.

El documento completo del BfR puede consultarse en la siguiente dirección: https://www.bfr.bund.de/en/can_the_new_type_of_coronavirus_be_transmitted_via_food_and_objects_-244090.html

Més que un amor producte d'un desig oníric d'infantesa, el de Guillem Riera (Palma, 1970) amb la Veterinària va ser més aviat un enamorament progressiu i assossegat, com sona el seu to de veu a l'altre costat de la línia telefònica, un sentiment fonamentat sobre el coneixement que va adquirir primer a Saragossa com a universitari, posteriorment a Holanda i Regne Unit, estudiant i treballant i, finalment, a la seva terra, Mallorca, on dirigeix un centre veterinari des de 1998. Criat a cavall entre Ciutat i Santa Eugènia, on passava els caps de setmana, Guillem prové d'una família de sabaters, amb tendes a Palma, sense cap relació amb la veterinària. El fet que li agradesin els animals i el desig de sortir a estudiar fora una carrera universitària, units a la predilecció per la branca de ciències que mostrà a Sant Josep Obrer, on cursà BUP i COU, l'empenyeren a l'hora de la veritat a triar Veterinària, però com podria haver escollit una altra carrera en aquell moment, reconeix ara. Se n'anà a Saragossa.

Aficionat des de petit al futbol, esport que practicà com a federat durant un bon grapat d'anys, una lesió patida el primer any de carrera -trencament de tibia i peroné- el va tenir enguixat -i tancat a casa- durant els mesos claus del segon semestre, fet que indirectament provocà que tragués unes "notasses" i, conseqüentment, que s'enganxàs més a les matèries que estudiava. Guillem decidí fer pràctiques durant els estius i el primer any va tenir el seu primer contacte "real" amb una clínica de petits animals a Las Columnas, amb Sebastià Cruellas.

"Guardo un bon record d'aquella època però la professió ha canviat molt i no té res a veure amb el que vaig viure aquells anys", explica. Els estius següents els passà a 'Asistencia Clínica Veterinaria', amb Juan Carlos Talens i Pedro Morell, on la seva feina bàsicament consistí en "deixar-ho tot net i arreglat", però on va poder "veure i experimentar com era el dia a dia a una clínica", afegeix.

Durant el seu darrer any universitari, per octubre de 1993, va rebre una beca Erasmus per passar tres mesos a l'hospital de la facultat de Veterinària d'Utrecht (Holanda). "Allò era un altre món i va ser una revelació per jo", reconeix Guillem que, entre d'altres coses, quedà astorat de l'equipament tècnic de l'hospital holandès. Després de llicenciar-se i resultar

Guillem Riera Palou

Amb la feina per bandera

damnificat per una errada burocràtica en relació al servei militar obligatori, Guillem Riera decidí fer-se objector de consciència i, seguidament, acumular experiència i coneixements, per la qual cosa se n'anà a treballar al Regne Unit. Primer ho va fer a una ONG que ofería serveis veterinaris gratuïts a persones que no podien pagar la medicina privada, on podia arribar a fer 70 consultes diàries. Reconeix el veterinari que aquell va ser el moment de la seva vida en què més ric s'ha sentit. "Tenia cotxe i casa pagats més un salari i no aturava de fer feina, amb la qual cosa no tenia temps ni per gastar una lliura", bromeja. En un moment donat, a Guillem li sorgí l'oportunitat de feina a una clínica privada a Yoxall (Staffordshire), on aprofundí en l'interès per la cirurgia que havia començat en arribar al Regne Unit i conreà els anys següents assistint a nombrosos congressos i cursos avançats nacionals i internacionals. Aleshores, tot semblava encaminat per establir arrels a les illes britàniques, però no va ser així i per 1998, a mitjan any, el veterinari decidí que havia arribat el moment de tornar a casa i donar una passa endavant en el camí

cap el somni que ocupava els seus pensaments: un hospital americà. Així, Guillem i la seva dona aleshores, Judith, muntaren la seva primera clínica, Aragó Clínica Veterinària, a un local comercial que havien comprat al Grup Drac a una de les principals vies d'entrada i sortida de vehicles de Palma. El manescal passà un grapat d'anys de dedicació gairebé exclusiva a la feina i les guàrdies que li serviren per poder obrir, per març de 2010, Aragó Hospital Veterinari, on continua "deixant-se la pell" a dia d'avui, però de la manera que sempre havia volgut, fins i tot en temps de coronavirus, dies en què -comenta- segueixen endavant amb la seva feina, però sota uns criteris de seguretat molt més estrictes i equips de feina més reduïts.

Pare d'una nina de 18 anys, Lúcia, i d'un nin de 16, Felip, que en principi no seguiran les seves passes en el món veterinari, Guillem Riera es confessa aficionat al 'running', tant per carretera com per muntanya, el que li permet desconectar de la feina i d'una altra de les seves grans aficions, l'Atlètic Balears, del qual és seguidor incondicional des de fa molts d'anys.

I quan tot això acabi, què?

Aquests darrers mesos hem viscut diferents situacions que ens han dut a parlar del sector primari de les nostres Illes, per la seva importància estratègica i per la necessitat de cercar viabilitat per a la seva supervivència.

Començàvem l'any amb l'arribada, el mes de gener, de la tempesta Glòria, que va envestir cap a les nostres Illes, va deixar greus afectacions al litoral (*pendent tenim el debat de si hem de seguir duent la contrària a l'aigua i construir a primera línia*) i va dificultar l'arribada de mercaderies als nostres ports. Si ens fixam en l'àmbit de l'alimentació, el resultat va ser que durant uns dies els estands dels supermercats no estaven abastits, i les fotos i crítiques de la situació corrien pels mitjans de comunicació. A la vegada, però, a botigues petites o als mercats agraris on es trobava el producte de proximitat, la normalitat imperava. Aquesta situació va mostrar una vegada més la gran dependència de la nostra alimentació dels productes externs i que els hàbits de consum, els quals prioritzen les grans superfícies, no contribueixen al consum del producte local. El sector primari produeix tot l'any, i respondre a un augment de la demanda puntual d'aquest tipus és complicat perquè no ha estat planificada. El camp necessita el seu temps per produir.

Més endavant, es va fer ressò a tots els nivells de les mobilitzacions agràries sota el lema "El camp al límit". Les reivindicacions dels sindicats agraris no són noves i no els falten raons, duen anys reclamant el mateix, sense que pràcticament ningú els hagi escoltat: preus justos. Tot i donar suport a aquestes reivindicacions, des de Justícia Alimentària, es van voler posar sobre la taula diferents qüestions que van més enllà del preu.

L'actual sistema de producció global està dissenyat en bona part per a l'exportació, però el mercat capitalista global és altament volàtil i arriscat, i la producció agrària familiar és la més perjudicada. Després d'anys d'avisos, hem entrat en una fase en què no es pot esperar més, s'està iniciant una transició ecològica i la producció d'aliments no es pot quedar al marge. Cal canviar el model de producció i basar-lo en sistemes agroecològics, diversificats i de temporada, menys demandants d'energies fòssils i de la indústria petroquímica, i centrats en el mercat local.

I el mes de març ens hem trobat amb la situació més extraordinària que mai haguéssim pensat, una crisi sanitària que ha confinat el món. Independentment de l'origen de l'actual virus COVID-19, el sorgiment d'aquestes pandèmies s'atribueix en diferents estudis als grans desequilibris que hem originat als ecosistemes naturals. Tornem, per tant, a la reflexió dels impactes d'aquest món globalitzat, d'on no se n'escapa el sistema alimentari imperant.

Seguint amb la lectura envers el sector primari, en aquesta

crisi el subministrament alimentari i d'altres mercaderies no s'ha vist interromput, i els supermercats, les botigues i els mercats agraris han mantingut la seva activitat. Tot i així, la crisi ha posat de manifest que una part important de la producció agrària i ramadera abasteix restaurants i establiments turístics que en aquesta situació no han pogut complir amb la seva demanda. Enfora de caure en la desesperació, el sector primari ha reaccionat i s'ha organitzat per a vendre la seva producció a domicili a les famílies. A través de cooperatives, associacions entre productors i productores o individualment, la pagesia s'ha abocat a la comercialització del seu producte, segurament com mai ho havien hagut de fer.

S'han obert noves vies de comercialització directa amb els clients, s'ha obert més mercat al producte de proximitat provinent de les petites i mitjanes explotacions que configuren el paisatge agrari de les Illes. Els que ja feien aquest tipus de comercialització directa abans de la crisi, s'han vist desbordats per la demanda. Una vegada més, es dona un pic de demanda puntual que no està planificat al camp.

Aquest temps de confinament també ha despertat el gust per la cuina, ara tenim més temps i és una activitat molt enriquidora, i entretinguda per fer-la amb els més petits de la casa. Per algunes famílies ha estat el descobriment dels productes de temporada, d'haver de cuinar allò que ens dona el camp i cercar noves receptes per fer més variats els àpats.

La pregunta és: i quan tot això acabi, què?

Tenim l'oportunitat de repensar-nos, de canviar aquelles dinàmiques que sabem que no afavoreixen gens el medi ambient, l'economia local o la salut de les persones. Aquests darrers mesos hem vist la importància de tenir un sector primari actiu, organitzat, que realitzi una activitat compatible amb la conservació dels valors naturals i que ens alimenti. Reduir la dependència exterior ens fa més resilients davant les adversitats. Ja hem comprovat la fragilitat del sistema globalitzat.

Una transició d'aquest tipus necessita un canvi d'hàbits, de la societat i de les administracions, per fer regular i planificada la demanda i fugir dels pics puntuals. És l'hora de polítiques públiques encaminades a reforçar les activitats econòmiques en l'àmbit alimentari, les quals fixin externalitats positives socials, econòmiques i ambientals en el territori. I a nivell individual, hem de pensar en el sector primari de proximitat tot l'any, no només davant la necessitat. Contribuïm dia rere a dia a consolidar una activitat productiva local, donem força a aquelles iniciatives que combinen producció i sostenibilitat, aquelles que cerquen tancar el cercle que ens ajudin a ser un poc menys dependents de la globalitat.

Apuntes sobre la Ganadería de la Isla de Mallorca en el Año 1593

Las problemáticas circunstancias sanitarias iniciadas en China el pasado mes de diciembre por la aparición en la ciudad de Wuhan de una nueva enfermedad, bautizada ya actualmente como Coronavirus COVID -19, y extendida después por muchos países, entre ellos España, y que afecta peligrosamente a la especie humana, ha motivado ya en nuestro país el aislamiento personal obligatorio en los ámbitos domésticos de que cada uno disponga.

A mi edad, esta circunstancia, aparte de preocuparme seriamente, me ha recordado un poco la primera fase de mi jubilación, en que tras casi cincuenta años de salir cada mañana de casa para ir a trabajar, con el cambio devenido, una vez desayunado y leído el periódico en casa, no sabía qué hacer el resto de la mañana hasta que descubrí las Bibliotecas de la Ciudad de Palma, buenas y abundantes, que me permitían pasar la mañana, leyendo y recopilando información, cosa que me chiflaba, sobre la historia de nuestras Islas.

En la actualidad, al menos durante este período inicial de aislamiento obligatorio, no podemos acudir a las Bibliotecas, y mi solución alternativa ante esta situación ha sido el poder releer en casa con cierta tranquilidad algunos extractos y apuntes que escribía o fotografiaba sobre aquellos temas ubicados en los libros que, para mí, creía interesantes.

En la mayoría de estas publicaciones, que sí eran realmente dignas de atención, buscaba con frecuencia comentarios o detalles de las especies animales que figuraban como presentes en las Islas, con sus características principales, sistema de cría si procedía y el aprovechamiento de los mismos, en el caso de que fueran útiles a la especie humana.

De los apuntes que dispongo con los datos tomados, siempre con el consentimiento, e incluso ayuda, del personal de

la biblioteca, creo que el más antiguo es el conocido como *"Nueva Historia de la Isla de Mallorca y de Otras Islas a ella adyacentes"*, realizado por el Dr. Juan Bini-melis, Sacerdote, natural de Mallorca, y publicado en la Isla, según consta en su portada, el año 1593.

El libro, que estaba personalmente dedicado a los *"Ilustres Señores Jurados del Reino de Mallorca"*, menciona, en su contenido global, información sobre la existencia de distintos animales, sin profundizar realmente en sus características morfológicas y productivas.

En su Capítulo III, reseña ya que la zona de montaña *"Produce de sí grandes bosques de encinares en donde apacientan todos los puercos que se crían en la Isla"*, sin especificar características sobre su tamaño y conformación morfológica, lo que induce a pensar que se trataba de una raza única.

Ya más adelante, menciona que *"Es también Mallorca abundantísima de muchísimo ganado (debo suponer que vacuno y ovino) y muchas más cabras, que son de forma más grande que las de España y otras partes"*. *"Abunda también de lana (doy por supuesto que de ganado ovino), queso muchísimo, que ni el de la selva que tiene Cataluña ni el mersolín en la Toscana ni menos el de tronchón en Aragón, igualan en valor a este mallorquín"*.

En otro apartado, menciona que *"Es*

Mallorca abundantísima de caballos, que si bien no son tan grandes como los de Castilla y otras partes, son mayores que los Bárbaros: son animales de grandes fuerzas, y corren y saltan con mucha ligereza en puestos tan altos que parece imposible a quien no lo ve".

Prosigue de nuevo el autor en otro apartado, con un largo párrafo dedicado a los perros, del que cabe destacar los siguientes comentarios: *"Cosa harto difícil será de dar a entender lo que habemos entendido y visto de los perros, que los*

hay en Mallorca de varias especies. Unos hay que les llaman de ayuda, y son los alanos y son muy valerosos para el ofender y defender. Sirvense de ellos los bandoleros para guarda de sus personas, y por otra parte son tan leales a sus amos, y les aman y sirven con tanto amor y les guardan con tal cuidado, que espanta; y fuera de sus propios dueños a quienes solo reconocen, con ningún otro quieren amistad, ni sufren que nadie les haga halagos".

"De los demás perros con que cazan conejos, liebres y también perdices, está llena la Isla, y hay tanto que decir de los postreros que será mejor callar por ahora sus variedades".

Finalmente hace mención a los conejos, indicando que *"hay en Mallorca con tanta abundancia, y son tan fecundos en la generación que si no fuera por la diligencia grande, mezclada con la codicia de los cazadores, ya del todo hubieran destruido la tierra, y aun con eso, años hay que destruyen gran parte de los campos"*.

La verdad es, que con un repaso de lectura cada día de estos apuntes y un poco de gimnasia y bici estática en la terraza, las mañanas de estas dos primeras semanas, no me han parecido tan largas como la gente opina. Yo al final, he tenido que aplazar la lectura del periódico para después de comer.

TOMEU ANGUERA

COVID-19: el terratrèmol sanitari que sacseja el planeta

En uns mesos, el virus SARS-COV-2, causant del nou coronavirus, ha avançat implacable pel planeta deixant desenes de milers de víctimes mortals, paralizant societats, esqueixant economies i afectant a gairebé tots els àmbits de l'activitat humana

Quin ha estat el paper del col·lectiu veterinari davant la pandèmia? Quina és la incidència ha tengut aquesta sobrevinguda situació en la professió a les Illes?

Més enllà de conèixer els orígens de la pandèmia, de detallar la història evolutiva de la malaltia i seguir quina ha estat la seva propagació; més lluny de valorar les mesures que es varen prendre i el moment en què s'adoptaren, o de posar damunt la taula la infinitat de preguntes que queden per respondre i les previsions de futur, més enllà de tot això plegat, un exercici que resultaria inútil per inabastable i incomplet, el que cerca aquest reportatge és descriure l'escenari que ha dibuixat el COVID-19 a les Illes i testimoniar la manera en què aquesta crisi sanitària global ha afectat a la professió veterinària de la nostra Comunitat Autònoma.

Si bé és cert que per norma general les xifres són fredes com a element de mesura, també ho és que en determinats contextos poden ajudar a fer una aproximació de la magnitud d'una situació determinada. Tal és el cas, i a dia d'avui -finals d'abril- el COVID-19

ha afectat a més de **2,7 milions de persones*** arreu del món -casos confirmats- i ha provocat gairebé **200.000 víctimes mortals*** -en la seva majoria d'edat avançada i amb patologies prèvies-. Una vegada estesa la malaltia, el 'factor humà' ha primat generalment per davant qualsevol altra consideració i els diferents països han orientat els seus esforços de gestió de la pandèmia en tancar les vies d'aigua i evitar el col·lapse del sistema sanitari en el major grau possible, cercant el que popularment ha estat denominat com l'aplanament de la corba.

Espanya, on s'han registrat més de **225.000 casos i 23.000 morts***, és el segon país del món en contagis per darrere dels Estats Units. La primera mort va tenir lloc a la Comunitat Valenciana el 13 de febrer i va ser descoberta en l'autòpsia posterior. Els contagis s'han estès per totes les comunitats espanyoles i a les ciutats

* Xifres aproximades a 30 d'abril.

autònomes de Ceuta i Melilla. El Govern espanyol va decretar la situació d'estat d'alarma el 14 de març -al manco fins el 9 de maig, amb el consegüent confinament de la major part de la ciutadania, i sembla ser que té en ment un desconfinament per territoris segons l'evolució de la pandèmia.

PAPER VETERINARI EN LA CRISI A ESPANYA

Una de les qüestions més comentades d'aquesta crisi en àmbits veterinaris ha estat l'absència de professionals d'aquesta branca sanitària en el comitè tècnic científic de gestió del Ministeri de Sanitat. Al respecte s'han aixecat moltes veus discordants en el sector. Així, a principis d'abril el president de l'Organització Col·legial Veterinària Espanyola, **Luis Alberto Calvo Sáez**, dirigí una carta al ministre de Sanitat, Salvador Illa, lamentant aquest fet i destacant la utilitat que podien tenir en tal context els coneixements que tenen els veterinaris en microbiologia, immunologia i zoonosi, així com la seva condició d'experts en salut pública, sanitat animal i exemple del concepte One Health-Una salut. En termes semblants es manifestà **Ramon Garcia**, president del COVIB, en una entrevista al diari *El Mundo - El Día de Baleares*, on reivindicava la tasca del manescal i considerava que podia desenvolupar un paper determinant en la gestió de la crisi, tant en l'establiment de les estratègies globals per al seu control, com en matèria d'assessorament a la ciutadania. "De les malalties infeccioses actuals fins a un 60% són d'origen zoonòtic, i fins a un 75% en el cas de les emergents i reemergents, com en el cas del Covid-19. Som sanitaris acostumats a treballar en situacions d'aquestes característiques, a prendre mesures de bioseguretat, a controlar les malalties i eradicar-les", referia Garcia en l'entrevista.

Molt més crític va ser **Antonio Arenas**, president del Col·legi de Veterinaris de Còrdova, qui publicà un article que, sota el títol *El control de una pandèmia*, reivindicava la històrica tasca dels veterinaris en el control i eradicació d'epidèmies animals al llarg de la història de la civilització però aportava informacions interessants com la importància que tenen en qualsevol cas d'emergència sanitària la detecció precoç del problema i comptar amb un pla de contingència. La Federació estatal de Sindicats Veterinaris (FES-VET) també ha demanat a Sánchez formar part del Comitè de Gestió Tècnica del Coronavirus, referint en un comunicat que "els

més de 30.000 veterinaris espanyols posen a disposició de Govern tota la infraestructura i coneixements que puguin aportar per a la resolució de la crisi sanitària".

COMUNICACIÓ COL·LEGIAL

Des del desencadenament de la crisi, el COVIB ha adoptat una postura de transmissor de la informació que arribava dels organismes oficials sobre el Covid-19 a Espanya. El 10 de març enviava la primera circular al respecte, informant de la decisió de la Junta de suspendre les activitats formatives previstes per març i abril, a més de l'assemblea general ordinària, que estava prevista per al 26 de març i se celebrà quan sigui possible, i unes jornades de leishmània que havien de celebrar-se per juny i que també s'organitzaran quan la situació del país ho permeti. Aquesta decisió venia motivada per una recomanació procedent del Ministeri de Sanitat. Pocs dies després, el 13 de març, i davant l'augment significatiu de casos i víctimes a Espanya, es llençaven una sèrie de recomanacions i mesures de prevenció dirigides a col·legiats en general i a centres sanitaris en particular per evitar riscos i minimitzar l'exposició. El Col·legi marcava així, en un context de confusió informativa, les pautes a seguir per a l'activitat professional a les clíniques i recordava l'adopció de mesures de sentit comú en el dia a dia, com evitar les aglomeracions de gent, no tocar-se ulls, nas i boca o rentar-se les mans amb freqüència. L'activitat veterinària assistencial quedava restringida a les actuacions d'urgència, aquelles que no es poden posposar per quant poden comprometre la sanitat, el benestar animal o la salut pública.

Paral·lelament, repetia un missatge que considerava imprescindible: que no existia evidència científica sobre la transmissió de la malaltia per part dels animals de companyia. Aquest missatge, si més no, podia canviar en qualsevol moment, una circumstància que implicava estar en tensió informativa. Ja el 3 de març, una setmana i mitja abans, el COVIB havia fet una crida a la prudència davant les notícies del cas d'un ca que havia donat positiu per coronavirus a Hong Kong, subratllant la necessitat d'informar-se per canals oficials per no caure en la precipitació i la falsedat en una època de xarxes socials, amb milers d'impactes informatius i 'fake' news.

La declaració de l'estat d'alarma per part del president del Go-

SOLIDARITAT

Un aplaudiment per a la solidaritat veterinària

Una trentena de centres veterinaris de les Illes posaren a disposició de la societat balear els seus respiradors i màquines d'anestèsia (una quarantena en total) en moments de dificultat per als centres hospitalaris de les Illes. La iniciativa respongué a una petició de la Conselleria de Salut a mitjans de març, que coordinà el Col·legi, i mostrà la cara més solidària d'un bon grapat de propietaris de clíniques. El gest, que enorgulleix tot el col·lectiu, tingué una ampla repercussió mediàtica.

vern, Pedro Sánchez, com a mesura excepcional per a la contenció de la pandèmia, el 14 de març, donava peu al confinament ciutadà... i evidenciava que l'activitat veterinària era una activitat essencial i imprescindible. Així s'informava amb una nova circular, si bé recordava que en cada cas la prioritat havia de ser sempre minimitzar qualsevol risc. El Col·legi enviava també la Guia de les mesures de prevenció que havia elaborat l'Institut de Salut Laboral de les Illes Balears, com a complement a les recomanacions prèvies, i feia una crida a tots els seus col·legiats i col·legiades per a la cessió de material sanitari a la Conselleria de Salut, donat l'agreujament de la situació en els centres hospitalaris de Balears per mor del creixement del número de casos.

El 30 de març, en plena escalada de casos arreu de la seva geografia, Espanya paralitzava l'activitat de tots els serveis no essencials, entre els quals no estaven inclosos els serveis veterinaris, que seguien realitzant la seva tasca en tots els àmbits, en alguns casos sense tenir un protocol específic establert. El Col·legi tancava les portes, que havien estat obertes fins aleshores per a qualsevol consulta, i l'equip administratiu i tècnic passava a teletreballar i a atendre consultes per via telemàtica -el 15 d'abril es tornà a l'atenció telefònica i presencial en aquells casos amb cita prèvia de recollida de comandes i lliurament de documentació-. Durant aquestes setmanes l'equip tècnic i administratiu ha atès una gran quantitat de consultes i ha donat suport als col·legiats, tractant de resoldre dubtes i aportar solucions durant una situació excepcional.

Paral·lelament, a començaments d'abril, la junta de govern col·legial decidí aprovar un paquet de mesures econòmiques i d'inversió per descarregar de determinades despeses als col·legiats segons criteris de "responsabilitat, prudència i sentit comú" i "sense comprometre la viabilitat de l'entitat". Així s'exonerà de la quota de març els col·legiats, es decidí no aplicar la pujada anual de l'IPC a les quotes i gestions col·legials durant 2020, s'ha incorporat al programa de compra de material l'ajornament del pagament de les factures i s'enviarà el material gratuïtament una vegada al mes als col·legiats de Mallorca i dues vegades a la resta d'illes. A més, s'aprovà la posada en marxa d'un servei jurídic personalitzat per tots els col·legiats i col·legiades durant un període de dos mesos i declarar gratuïtes totes les activitats de formació que es puguin celebrar enguany i les gravades des de 2016.

El darrer dia d'abril el COVID va rebre pantalles protectores facials per a tots els col·legiats. Lliurà un kit per col·legiat, més un addicional per veterinaris de camp -ADS, campanyes, cavalls...- i per centre veterinari. Les previsions al tancament d'aquest número era fer un repartiment proporcional en cas d'excedent de material. El Col·legi s'encarregà de fer el lliurament dels kits als col·legiats de

l'Administració i als centres veterinaris i demanà la resta la fórmula de fer-ho arribar.

SITUACIÓ PER SECTORS

El Covid-19 ha canviat de manera radical la forma de fer feina dels professionals veterinaris illencs. Així, a la clínica de petits s'ha treballat en condicions especials, reduint les atencions presencials a casos urgents i establint uns protocols d'actuació diferents per minimitzar el risc de contagi, i que per norma general alenteixen i compliquen la dinàmica de feina. El dia a dia dels centres veterinaris anirà de la mà del context sociopolític, i els núvols de la incertesa tapen l'horitzó empresarial de centenars d'empresaris clínics de petits. **Jaume Roig**, membre del Grup de Feina d'AVEPA de Gestió i Administració de Centres Veterinaris (GGA) i col·laborador de la revista, aprofundeix sobre aquesta qüestió en les pàgines següents a aquest reportatge amb un article de lectura ben recomanable.

Pel que es refereix al camp, el col·legiat **Miquel Nicolau**, que també és productor de porquí, explica que la feina veterinària no ha aturat perquè és una tasca imprescindible per salvaguardar l'activitat ramadera de les Illes i, per tant, per abastir la cadena alimentària local. "Al principi la feina diària quedà pràcticament reduïda a les urgències perquè amb la incertesa de la situació i els canvis continuats en la normativa no deixaven marge per a res més. Però com a part imprescindible de la cadena alimentària que som, recurs de primera necessitat -afegeix Nicolau-, hem retornat a la normalitat del servei veterinari, evidentment, augmentant les mesures de bioseguretat, no només de cara a les granges, sinó també als grangers, mantenint la distància, i les recomanacions que ens fan". Nicolau pinta un escenari futur descoratjador: "Aquesta crisi sanitària farà que gran part de les explotacions ra-

maderes desapareixin o es redueixen al màxim, i els que no llevin els animals a temps, s'arruïnen. Els motius són variats: l'aturada pràcticament completa del canal Horeca, ja que un 80% dels mens i porcelles, aproximadament, van a restauració i hotels; la menor venda al canal tradicional arran de la situació de confinament i la prohibició de fer reunions; la manca de teixit industrial per processar tots aquests animals que s'engreixin perquè no s'ha pogut vendre de petits". L'única solució a curt termini passa -segons Nicolau- perquè les administracions públiques comprin i congelin aquest excedent, evitant l'enfonsament dels preus. "Fins quant durarà això?", es demana el manescal. "La meua percepció és que estarem mesos. L'única solució és la vacuna. Fins que aquesta arribi o la població no estigui immunitzada no es recobrarà el que hem conegut fins ara". Finalment, respecte la professió, la seva percepció no és massa optimista: "mentre continuïn els programes sanitaris, els manescals de camp anirem tenint feina, però els de

cavalls i els clínics de petits veuran reduïda la seva activitat. La nostra feina de camp serà la mateixa, ja que a les explotacions s'hi haurà d'anar igualment, però hi trobarem menys animals, el que farà que no sigui rentable per ningú.

Finalment, en l'àmbit de l'Administració pública, els veterinaris integrats en qualsevol dels departaments de les diferents àrees de les Conselleries de Salut i d'Agricultura, Pesca i Alimentació han hagut de continuar desenvolupant la seva activitat. Així per exemple, Semilla ha continuat amb els serveis habituals de laboratori i resta de serveis, a disposició de la Conselleria d'Agricultura i del

sector. A Salut, **Lucia Tascon**, Cap de la Secció d'Escorxadors i indústries càrnies, apunta que "ha estat la primera vegada en les nostres vides que ens hem hagut d'enfrontar a una situació com aquesta" i confessa que les al principi la conjuntura laboral era d'estrès davant la manca d'informació i directrius concretes, una situació que va anar millorant amb els dies gràcies a l'organització. "El servei de seguretat alimentària on realitzo el meu treball és una de les àrees crucials que ha de seguir treballant per garantir el proveïment d'aliments a la població i la seguretat dels aliments

que consumim", explica la veterinària, que ha compaginat la feina presencial amb el teletreball. "D'aquesta manera hem disminuït el número de treballadors i hem pogut mantenir les distàncies de seguretat", refereix. Al seu servei es reorganitzà el treball i a alguns inspectors se'ls varen encomanar altres funcions segons les necessitats. Els veterinaris d'escorxadors continuaren amb els controls als escorxadors per garantir el subministrament de carn, amb la coincidència de l'arribada de la Setmana Santa i l'afegit de l'estrès a la por a un possible contagi. A més, Salut Pública reforçà els equips de control sanitari dels viatgers a ports i aeroports.

Tascón parla també del futur de la feina: "Mentre no hi hagi una vacuna ens haurem d'adaptar, i per a això és imprescindible, d'una banda, consolidar el teletreball creant un sistema de treball de connexió en xarxa eficaç i amb les eines necessàries per a això, i d'altra, tenir en compte els horaris: evitar hores punta durant el trasllat i disminuir la pressió de personal en els llocs de treball". La veterinària reivindica la implantació de medis telemàtics per als tècnics de seguretat alimentària, "perquè puguin realitzar una part dels controls sense necessitat de desplaçar-se", diu, i major protecció per als inspectors d'escorxadors, que "han de ser conscients de la importància del distanciament físic, rentat de mans, desinfectant i desinfecció", conclou.

Finalment, la cap Cap de la Secció d'Escorxadors i indústries càrnies considera que "haurien de ser els científics i experts (metges, epidemiòlegs, veterinaris, farmacèutics, químics, etc.), els que haurien d'haver marcat les pautes per frenar el virus, però em temo que van ser els interessos polítics i econòmics els que van prevaler".

Només el temps donarà la dimensió exacta de les conseqüències d'aquesta gran crisi sanitària. Avui per avui, però, i en espera del que succeirà, queda clar que els veterinaris i les veterinàries han demostrat la seva vàlua com a servei essencial per a la societat i que constitueixen una part bàsica de l'enfocament *One Health*, l'estratègia de l'OMS per abordar de manera integral la protecció de la salut dels animals i les persones davant les malalties emergents i, en definitiva, promoure un futur saludable per a tot el planeta.

CONVENI AMB EL BUFET FONT

Assessorament jurídic gratuït per a col·legiats en qüestions derivades del coronavirus

El Col·legi i el Bufet Font signaren un conveni de col·laboració per oferir assessorament gratuït relatiu a qüestions d'índole jurídica relacionades amb la situació de crisi oca-

sionada pel COVID-19. Per poder fer ús d'aquest servei, la persona interessada pot telefonar o escriure al Bufet, identificant-se amb nom, llinatges, NIF, número de col·legiat i centre veterinari.

Tota la informació es troba a la circular emesa el 27 de març, penjada a la part privada del web col·legial.

PROFESIONALIDAD,
EXPERIENCIA
Y COMPROMISO

Colaborador del Col·legi Oficial de Veterinaris de les Illes Balears

Abogados | Economistas | Graduados Sociales | Asesoría Laboral y Tributaria

BUFETE ANTONIO FONT

La Rambla, 17 · 07003 Palma
www.bufeteantoniofont.com

La crisi del COVID-19; i després, què?

Jaume Roig fa en aquest article una valoració de l'escenari amb què presumptament es trobaran els centres veterinaris després de la crisi sanitària actual

A l'hora de redactar aquesta col·laboració, el dilluns de Pasqua, m'imagino que aquesta edició de la revista col·legial serà gairebé un monogràfic del mateix tema. A risc de repetir conceptes o teories, voldria donar la meua opinió sobre l'evolució que pot tenir la clínica de petits animals quan la situació es "normalitzi".

ES NORMALITZARÀ, LA SITUACIÓ?

Quan es va produir la crisi del 2008 (als veterinaris ens va afectar més tard) i la posterior pujada de l'IVA del 2012 la gran majoria de centres ens vàrem poder adaptar a la nova situació, però ja hi va haver un abans i un després. Alguns centres varen haver de tancar, altres varen reduir personal, va augmentar el número de veterinaris autònoms que feien autoocupació, i es va iniciar un model de clínica veterinària "low price", de preus baixos, que no "low cost". Sobre aquests conceptes de "low price" i "low cost" en podem parlar un altre dia.

També vàrem poder veure un canvi important en els nostres clients. Varen tornar més exigents en tots els sentits, més informats a través d'internet i de les xarxes socials (que no vol dir que estassin ben informats, tot i que ells pensen que sí) i que exigien molt més pels seus doblers. Hi va haver un augment de la facilitat per canviar de cen-

>>> Com reaccionarà el sector? Els veterinaris seguirem pensant -equivocadament- que si baixam els preus tendrem molts més clients i "fotrem" la competència. El peix que es mossega la cua.

tre veterinari i per accedir als serveis especialitzats dels grans hospitals.

Totes aquestes circumstàncies varen fer perillar seriosament el model de clínica mitjana (amb 2-3 veterinaris i personal auxiliar) que ofereix els serveis de clínica generalista i també serveis d'especialitat, donat que aquest tipus de clínica no pot oferir el nivell d'especialització i equipament dels grans hospitals ni tampoc els preus dels models "low price" ni dels veterinaris que treballen sols (autoocupació, com dèiem abans). Per sobreviure, alguns varen baixar preus, reduïren marge de benefici, "assumiren" la pujada de l'IVA, reduïren personal... Tot això que ja sabem perquè ho hem viscut de primera mà.

I QUÈ ENS ESPERA, ARA?

De moment, confinament fins que passi l'alarma sanitària, que no sabem quants mesos durarà, encara que des de l'executiu ens assegurin que "ja estam a prop del final". Som sanitaris i, com a veterinaris, tenim una formació important en epidemiologia i malalties infeccioses i sabem que no és tan fàcil com ho pinten. Durant tot aquest temps hem hagut de reduir horaris, ajornar visites, fer uns "serveis mínims" esperant que tot es normalitzi. I això, no ho hem fet malament, però permeteu-me que sigui un poc pessimista i esquemàtic:

Els E.R.T.O. (en castellà, E.R.T.E.) que no hagin estat per causa de força major (la majoria de les clíniques no ho han pogut fer, ja que no se'ns ha obligat a tancar) no tenen efecte retroactiu. L'empresari ha seguit pagant les assegurances socials, els treballadors només hauran cobrat el 70% de la seva base de cotització. Això haurà suposat un empobriment de la població en general i també dels veterinaris i dels empresaris.

L'estat de confinament ha suposat una greu baixada dels ingressos, sobretot en les empreses de serveis i aquí a les Balears una aturada TOTAL de la gran indústria que ens

alimenta a tots: el Turisme. Amb tota probabilitat la temporada 2020 està completament perduda.

Els empresaris que s'han acollit a l'ERTO estan obligats a reincorporar tots els seus treballadors amb les mateixes condicions anteriors i per un període mínim de 6 mesos quan s'acabi l'estat d'alerta. Això a la pràctica significa que durant el 2020 s'haurà de mantenir l'estructura de personal o pagar multes. Implicarà això el tancament de clíniques veterinaris? Possiblement.

Es donen crèdits als empresaris (ICO, etc.) a interès reduït (com diria aquell: really, George?) perquè puguin afrontar les despeses. A dia d'avui, aquests crèdits estan quasi exhaurits, no són a interessos realment baixos (ja s'està parlant del 3.5%), tenen comissió d'obertura, molts de bancs ho vinculen a pòlisses de crèdit i altres productes, etc. En definitiva, que els empresaris ens hem d'endeutar encara més.

Però el pitjor és que no hi ha unes expectatives de recuperació a curt termini. Si no hi ha turisme, no hi ha circulació de doblers. Poca ocupació, pocs ingressos, minsos beneficis als comerços... Mirau si més no

>>> Les empreses veterinaris d'atenció als animals de companyia ens haurem de tornar a reinventar, revisar i actualitzar els nostres objectius a curt i mig termini, implementar noves estratègies per mantenir fidelitzats a uns clients que tendran menor poder adquisitiu.

què passa amb el sector primari. Els agricultors i els ramaders no poden vendre la seva producció, perquè no hi ha els 14 milions de turistes que passen cada any per les Balears i que cada dia han de menjar. Manco els que venen "souvenirs", o les agències que organitzen excursions, o els autobusos i els taxis, etc., etc. Tota aquesta gent, que viu directament o indirecta del turisme, són els nostres clients, propietaris de mascotes.

COM REACCIONARÀ EL SECTOR?

> Baixada de preus: Els veterinaris seguirem pensant -equivocadament- que si baixam els preus tendrem molts més clients i "fortrem" la competència. El peix que es mossega la cua. Baixam preus, la facturació baixa, el benefici de l'empresa baixa i no es pot mantenir l'estructura. Pagam malament els nostres treballadors, etc.

> Augment de l'exigència dels clients: El client exigirà més pels seus doblers. Haurèm de fer la feina més ben feta i ens costarà més esforç convèncer els propietaris per fer accions de medicina preventiva. S'hauran de cercar noves fórmules de finançament que puguem oferir als clients

perquè la seva capacitat adquisitiva serà (molt?) menor.

> Clients més (des)informats: Augmentarà la recerca per part dels clients de solucions per internet, xarxes socials, etc. La típica situació de "això m'ho ha dit el criador, que sap més que el veterinari" es repetirà perquè "això ho han dit per Whatsapp".

> Clients més infidels: ja no serviran els arguments de "ser el veterinari de més a prop" o "de tota la vida" o "el que tracta millor la meua mascota". Els propietaris cercaran millor atenció i a millor preu. I, si és possible, que impliqui menor esforç (no haver de desplaçar-se, no fer revisions, no haver d'administrar medicació sovint)

> Demandes de telemedicina: Consultes telefòniques, per xarxes socials, que ja s'estan fent ara degut al confinament, es multiplicaran. Hi ha manera de poder monetitzar aquestes consultes (cobrar per consulta telefònica)? Hi ha empreses que estan començant a implementar-ho.

> Majors dificultats per a l'accés a la tecnologia per part dels empresaris. Les empreses ja endeutades difícilment podran endeutar-se més per adquirir nous equips o actualitzar els existents.

> Disminució dels llocs de treball en el sector: La baixada d'ingressos farà que s'hagin d'acomiarar treballadors o reduir jornades.

En definitiva, les empreses veterinares d'atenció als animals de companyia ens haurèm de tornar a reinventar, revisar i actualitzar els nostres objectius a curt i mig termini, implementar noves estratègies per mantenir fidelitzats a uns clients que tendran menor poder adquisitiu. I tot això ho haurèm de fer amb uns marges de beneficis menors i amb un previsible augment de les despeses fixes: s'aprovarà el conveni col·lectiu i amb efecte retroactiu? Es baixarà l'IVA al 10% (amb la corresponent baixada de preus que exigirà el client)? Augmentarà el preu dels subministres (aigua, electricitat, benzina...)? Ens plouran inspeccions de treball, o de farmàcia, o d'hisenda?

Tant de bo que m'equivoqui, però en tornarem a parlar d'aquí a uns mesos.

Si necessites ajuda en la gestió del teu centre veterinari, pots contactar amb mi: jaumeroigsastre@gmail.com

JAUME ROIG SASTRE

Hospital de Dia Veterinsalud Zoolínic

Tuberculosi bovina

Situació actual i perspectives de futur

INTRODUCCIÓ

La tuberculosi al bestiar, coneguda anteriorment com tuberculosi bovina, és definida com la malaltia infecciosa crònica causada per qualsevol de les tres espècies incloses dins el *Mycobacterium tuberculosis complex* (MTC): *M.bovis*, *M.caprae* i *M.tuberculosis* (Napp S, et al). D'acord amb alguns estudis, es creu que la tuberculosi és una malaltia antiga que ja estava present fa tres milions d'anys (Good et al).

La tuberculosi, a més d'afectar al bestiar boví, també pot afectar a diferents animals domèstics i salvatges. Entre els animals domèstics té especial importància el bestiar caprí. La susceptibilitat d'aquesta espècie a la malaltia explica la inclusió dels caprins que conviuen amb ramats de boví al programa nacional d'erradicació de la tuberculosi bovina regulat al Reial decret 2611/1996, de 20 de desembre, pel qual es regulen els programes nacionals d'erradicació de malalties animals, així com el desenvolupament de programes autonòmics d'erradicació d'aquesta malaltia a diferents comunitats autònomes com ara Andalusia o Murcia, o l'avaluació de la possible aprovació d'un programa nacional d'erradicació concret per a aquesta espècie.

El Pla d'actuació sobre tuberculosi en espècies silvestres (PATUBES) va identificar com a espècies d'especial interès per a la investigació de la tuberculosi a Espanya el porc senglar, el cérvol, les daines i el toixó, i va establir un programa de mostreig actiu i passiu en base al risc en el territori nacional. La publicació a l'any 2020 del Reial decret 138/2020, de 8 de gener, pel qual s'estableix la normativa bàsica en matèria d'actuacions sanitàries en espècies cinegètiques que actuen com reservori de la tuberculosi és una nova passa per aconseguir erradicar la tuberculosi en el bestiar boví mitjançant l'aprovació de mesures per lluitar contra aquesta malaltia en el cérvol i el porc senglar.

Tots aquests esforços en l'erradicació de la tuberculosi en el bestiar s'expliquen, a més de per les pèrdues productives associades a la malaltia, pel caràcter zoonòtic de la mateixa. A l'actualitat, la vessant zoonòtica de la tuberculosi té major impacte als països sense desenvolupar. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) indica al seu full sobre la tuberculosi zoonòtica que la càrrega de la malaltia a l'any 2016 fou de 147.000 casos, dels quals 72.700 corresponien a Àfrica com a regió més afectada, i només 1.160 a Europa.

La baixa incidència de la malaltia a Europa s'explica principalment per dues mesures de salut pública en les quals han estat implicats intensament els veterinaris, la pasteurització de la llet destinada al consum humà i la reducció de la prevalença de la malaltia al bestiar boví per l'aplicació de les campanyes de sanejament ramader. D'acord amb l'Informe de zoonosis elaborat de forma conjunta per l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària (EFSA) i pel Centre Europeu pel Control i Prevenció de Malalties (ECDC) els casos confirmats de tuberculosi per *M.bovis* a Espanya varen ser 36 a l'any 2016, 66 a l'any 2017 i 43 a l'any 2018. De totes formes, estudis recents evidencien que la incidència de la tuberculosi zoonòtica tant als països desenvolupats com no desenvolupats, pot estar infraestimada a causa de limitacions a l'aïllament i cultiu dels membres del *MTC complex*.

La importància de la lluita contra aquesta malaltia a nivell global es demostra amb la publicació del full de ruta contra la tuberculosi zoonòtica, elaborat de forma conjunta per la OMS, OIE, FAO i la Unió Internacional contra la tuberculosi i malaltia pulmonar. Aquest document subratlla un enfocament multidisciplinari en la lluita contra la malaltia d'acord amb els principis establerts a la estratègia d'Una Salut. També s'incardina dins l'Estratègia de la OMS per acabar amb la tuberculosi a l'any 2035 que té com objectius reduir les morts en un 95% i la incidència en un 90% d'aquesta malaltia entre l'any 2015 i 2035.

SITUACIÓ A ESPANYA

Per a l'observació i anàlisi evolutiu de la malaltia a nivell estatal s'empren els dos tradicionals indicadors epidemiològics coneguts i assentats per la normativa europea: la prevalença del ramat, i la incidència en ramats i animals.

Segons les dades dels darrers 17 anys (2002-2018) recollits en el Programa nacional d'erradicació de tuberculosi bovina per a l'any 2020, i gràcies a l'execució anual d'aquest Programa, la prevalença de la malaltia ha evidenciat un modest però continu descens. Únicament els anys 2014 i 2016 es va evidenciar un augment de la malaltia, per tornar a baixar els dos últims anys. Pel que fa a la incidència en aquest mateix període, s'observa un manteniment estable al llarg dels anys, per experimentar també un repunt dels anys 2015 i 2016, i el posterior descens.

Aquest ascens puntual en els indicadors en aquest curt període de temps (2014-2016) es relaciona directament amb l'increment de la sensibilitat diagnòstica, que ha revelat el gran problema de la infecció residual com a principal factor de risc a Espanya.

PRINCIPALS MESURES A NIVELL NACIONAL I AUTONÒMIC

El gruix dels objectius per a l'any 2020 se centra en reduir al menys en un 20% els valors dels indicadors establerts el 2018, per deixar-los en un 1,82% en el cas de la prevalença i en un 1,07% en

el cas de la incidència, així com mantenir estable o augmentar el percentatge de qualificacions dels ramats T3 (oficialment indemne de tuberculosi bovina).

Les mesures a prendre reiteren el que estableixen els anteriors Programes, i reforcen la responsabilitat d'arribar a la comesa de l'erradicació de la malaltia. De manera molt resumida i tenint en compte les diferents variables que ens trobem a les explotacions ramaderes, com ara la classificació zootècnica de la mateixa, la seva qualificació sanitària i/o el resultat històric i continu de les proves de camp (detecció d'animals negatius, dubtosos, positius o de seguiment), els ítems a complir són:

- > Proves diagnòstiques d'intradermotuberculinització en camp als animals de l'espècie bovina a partir de les 6 setmanes d'edat, utilitzant la IDTB simple com a tècnica de rutina, la IDTB comparada en base a una valoració epidemiològica de risc, i complementant les actuacions amb l'ús de el gamma-interferó en ramats positius considerats infectats, prèvia aprovació de l'autoritat competent.
- > En les CCAA amb prevalença 0 o baixa prevalença (<1%) el programa permet realitzar un règim bianual per a les proves diagnòstiques en les explotacions qualificades T3 durant 3 o més anys, i anual per a les explotacions amb un risc especial contemplat al Programa.
- > No es realitzaran aquest tipus de proves en engreixadors amb animals procedents d'explotacions T3, i que estiguin destinats exclusivament a escorxador o a altres engreixadors.
- > Proves diagnòstiques en camp als animals de l'espècie caprina que estiguin relacionats epidemiològicament amb el bestiar boví.
- > Sacrifici obligatori dels animals reaccionants positius i presa de mostres en escorxador per al posterior cultiu microbiològic.
- > Mesures preventives de neteja i desinfecció en explotacions amb animals positius, així com repetició pautada de proves diagnòstiques.
- > Proves diagnòstiques prèvies als moviments d'entrada d'animals, així com els de sortida d'animals a fires ramaderes.
- > Mesures de control sobre possibles reservoris silvestres
- > Formació contínua i actualització de veterinaris de camp
- > Pla reforçat de control oficial sobre els veterinaris de camp
- > Vigilància exhaustiva en escorxadors

SITUACIÓ A LES ILLES BALEARES

Durant els anys 2014-2015 es va detectar un petit repunt en la malaltia que, al igual que a la resta d'Espanya, es va atribuir a una millora en el diagnòstic. Els anys 2016 i 2017 es va tornar a una prevalença de 0%.

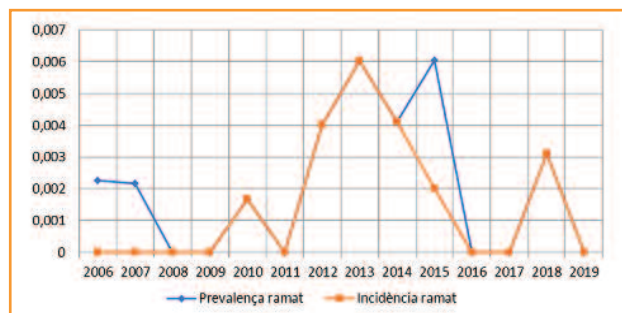
L'any 2017 el Programa nacional d'eradicació va incloure la figura de "res de seguiment" com animals d'especial vigilància a l'escorxador, passant després a ser obligatori el seu mostreig una vegada sacrificats per al seu consum. Tots els cultius realitzats a les "reses de seguiment" durant els darrers 3 anys han estat negatius.

A l'any 2018, donada la bona situació epidemiològica, es va ampliar a dos anys l'interval entre proves ordinàries en explotacions T3 històriques (més de 3 anys amb la qualificació), amb les excepcions contemplades al Programa Nacional. Aquest any, però, es va detectar una explotació amb *Mycobacterium tuberculosis complex*, passant de una prevalença i incidència de ramat de 0 a 0,31%. Dins el punts crítics detectats, l'enquesta epidemiològica va determinar una relaxació en les mesures de bioseguretat de les explotacions i en especial en el tractament dels fems i purins.

Al llarg el 2019 no s'ha detectat cap explotació positiva, si bé s'han sacrificat 8 animals amb reaccions positives a les proves de camp de dues explotacions bovines. Tampoc s'ha confirmat cap

positiu a les inspeccions *post mortem* dels animals sacrificats de rutina als escorxadors.

Cal recalcar que des de 2004 la prevalença i la incidència de ramat ha estat sempre per davall de l'1%, com es pot veure a la taula de l'evolució de la malaltia.

Evolució dels ramats.

La situació actual a la nostra comunitat és bona, i hem de continuar lluitant per arribar a la declaració de territori oficialment indemne de la malaltia d'acord amb el Reial decret 1716/2000, de 13 d'octubre, sobre normes sanitàries per l'intercanvi intracomunitari d'animals de les espècies bovina i porcina. Per aconseguir aquest estatus, a més de disposar d'un sistema d'identificació i de què els animals sacrificats es sotmetin a una inspecció *post mortem*, durant 6 anys el percentatge de ramats confirmats amb la malaltia no ha de superar el 0,1%, i el percentatge de ramats oficialment indemnes ha de ser del 99,9%. El baix nombre d'explotacions de la nostra comunitat autònoma dificulta el compliment d'aquests objectius ja que només amb la detecció d'un focus no es compleix l'objectiu, i el comptador torna a 0.

El desenvolupament de les normes d'aplicació al control d'aquesta malaltia en el marc de la nova Llei europea de sanitat animal els propers anys potser simplificarà aquests requisits amb una reducció del període de 6 a 3 anys, el que permetrà assolir l'objectiu de què les Balears es declari oficialment indemnes més fàcilment.

Com a punts crítics més evidents que tenim que millorar podem destacar:

- > Control d'entrades. Es pretén controlar el 100% de les entrades destinades a reproducció.
- > Les mesures de bioseguretat i control de fems i purins.
- > El missatge que es transmet als ramaderes de "falsos positiu".

En relació a aquest darrer punt, tal com indica Javier Bezos, investigador del Laboratori Europeu de Referència en tuberculosi bovina al diari de salut animal "Animal's Health", quan no s'aïlla la bactèria o no es detecten lesions a l'escorxador, no significa sempre que es tracti d'un fals positiu sinó que la manca de cultiu de la bactèria es pot explicar per les limitacions del mostreig i anàlisi de les mostres. A més, per erradicar una malaltia, tema tan d'actualitat en aquests dies en els quals veiem com la pandèmia del COVID-19 afecta greument tot el nostre sistema de vida, no ens hauríem de preocupar tant dels falsos positius sinó dels falsos negatius i problemes de sensibilitat de les proves diagnòstiques.

AMADEO VÁZQUEZ MASSOT

Servei de Ramaderia, Direcció General
Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural

DULCE FERRER CAMPS

Departament Sanitat Animal SEMILLA

ROBERTO VERA MARTÍNEZ

Departament Sanitat Animal SEMILLA

Clínica Veterinaria Eivivet

*Voleu que els vostres col·legues coneguim com i on feis feina? Si estau interessats en que la vostra clínica surti a la revista **veterinària**, no heu de fer res més que posar-vos en contacte amb el Col·legi mitjançant la pàgina web www.covib.org*

"Durante el tiempo que dure el estado de alarma y mientras las autoridades competentes no digan otra cosa, la clínica estará abierta de lunes a viernes de 10 a 14 h y de 16 a 20 h para poder atender los casos urgentes de nuestras mascotas. Para poder ser atendidos deberéis pedir cita previa al teléfono 971300674. Esperamos que todo esto pase pronto y podamos volver a atenderles con total normalidad. Disculpen las molestias". De este modo informa a sus clientes por redes sociales la Clínica Veterinaria Eivivet sobre la manera de proceder en el transcurso del actual y atípico período de confinamiento domiciliario, tiempo de dudas y de miedos provocado por la crisis sanitaria mundial del coronavirus. El mensaje fue publicado el 15 de marzo, el día siguiente a que el Gobierno decretara el estado de alarma nacional para hacer frente a la expansión del virus, y se trata de una de las medidas que desde el COVID se recomendó aplicar a los colegiados de Baleares. Eivivet así lo hizo, al igual que los

centenares de clínicas veterinarias de las Islas que gestionan diariamente esta situación sobrevenida, una situación que algún día esperemos que -más pronto que tarde- vuelva a la normalidad.

Eivivet tiene una trayectoria de más de tres décadas en Ibiza, no en vano se trata uno de los centros de pequeños animales pioneros en la isla. Su fundador, Francisco Javier Serra, ibicenco, colegiado 350, montó la clínica en un pequeño local próximo a la playa de ses Figueretes, en 1988, con el ámbito de la clínica de pequeños en fase de desarrollo, un sector económico aún incipiente en el panorama veterinario, trabajando por las tardes y dándose a conocer entre la población local. "Pasaba consulta todas las tardes y hacía cirugías al terminar las consultas. Muchas veces salía de la clínica a las 22 horas. Fueron inicios de mucho trabajo pero lo compensaba con ilusión y ganas, que no se han perdido a día de hoy", apunta Serra. La constancia y la paciencia del veterinario, unidas a la coyuntura social

FICHA

Nombre: Clínica Veterinaria Eivivet.

Titulares: Francisco Javier Serra y Santiago Yepes.

Dirección: Navarra, 9. Bajos. Ibiza.

Web: www.facebook.com/ceivivet

E-Mail: info@eivivet.com

Abierto desde: 1986.

Equipo humano que conforma la clínica: 4 veterinarios y una auxiliar.

Especialidades: Medicina interna, oftalmología, ecocardiografía, cirugía, laboratorio, hospitalización...

y económica de la época, dieron sus frutos y seis años más tarde, en 1992, trasladó el negocio a su actual ubicación, los bajos del número 9 de la calle Navarra, un local de unos 90 metros cuadrados donde continuó con su labor en solitario por las tardes, compaginándola con su actividad en Ibabsa.

Así se mantuvo varios años, hasta el 1 de enero de 1999, momento en el cual se incorporó al equipo Santiago Yepes, veterinario ibicenco que conocía la clínica porque había realizado prácticas varios veranos y que entonces acababa de cumplir con sus obligaciones con el servicio militar tras licenciarse en Barcelona y pasar por otras clínicas y por el Zoo de Barcelona. Con su llegada, la clínica pasó a abrir por las mañanas y, naturalmente, multiplicó su servicio asistencial a las mascotas de Vila.

Esos años de creciente actividad y prosperidad llevaron a Javier y a Santi a asociarse. Fue en 2004. Adquirieron el

local anexo y duplicaron la extensión de la clínica –a unos 180 m2-, que pasó a tener dos salas de consulta, una amplia zona de hospitalización y más espacio para el trabajo en común, además de una recepción más grande. Eivivet fue dando pasos y al poco incorporó a su equipo a una tercera veterinaria a media jornada para, ya en 2015, pasados sobrios los años de la crisis económica mundial, tomar la decisión de abrir los mediodías y los sábados por la mañana y ofrecer un servicio horario mayor. “Por entonces -explica Santi- el equipo de Eivivet estaba compuesto por 4-5 veterinarios, y ofrecía un servicio de urgencias 24 horas establecido por turnos”. “Esta tendencia –añade Santi- nos llevó a adoptar una creciente especialización que mantene-mos a día de hoy”. Eivivet atiende generalmente con cita previa y la tipología de

cliente es “gente de Ibiza de toda la vida, pero también gente que está de paso y llega con sus mascotas para algunas emergencias”, refiere el veterinario, que ha tenido que añadir inglés, francés o italiano a su vocabulario. Al margen de las vacunaciones y otras consultas habituales como implantación de chips, los servicios más habituales que ofrece la clínica son medicina interna, oftalmología o ecocardiografía, entre otras. Además de su trabajo diario de clínica, Eivivet lleva desde 1994 el servicio de re-

cuperación de la fauna salvaje en Ibiza en virtud a un acuerdo con el COFIB.

Preguntado por la convivencia con otras clínicas de Ibiza, Santi explica que es una situación muy normal. “Es cierto que la Isla ha pasado en dos décadas de tener 8 a 18 clínicas veterinarias -no hay ni hospitales ni consultorios-, pero también ha crecido la demografía de la Isla, pero de momento hay trabajo para todos. Ha habido fluctuaciones según el contexto económico y social de cada situación, pero hasta hoy la convivencia con los colegas ha sido buena”.

El Colectivo de Jubilados inicia las actividades del presente año

José Luís Muriel Ledesma y Arturo Lope y López de Rego recibieron la distinción anual del Colectivo por su importante y larga trayectoria profesional en las Islas

El pasado día 27 de febrero tuvo lugar el inicio de las actividades del Colectivo de Veterinarios Jubilados de Baleares, para el año en curso, con una muy numerosa asistencia de miembros, ansiosos ya de retomar los contactos entre sus componentes.

La Jornada se inició con la asistencia a una Misa en la Iglesia de San Cayetano, de Palma, que tradicionalmente se ha venido celebrando en memoria de los Veterinarios Colegiados fallecidos en años anteriores.

Una vez finalizada esta celebración, el colectivo se dirigió al restaurante Gran Hotel de CaixaForum, para celebrar su habitual comida de amistad, presidida en esta ocasión por el presidente

del Colegio, que al final de la misma hizo entrega de las distinciones que el Colectivo de Jubilados otorgaba a dos de sus miembros, José Luís Muriel Ledesma y Arturo Lope y López de Rego, por su importante y larga trayectoria profesional en las Islas.

Para finalizar, el coordinador del Colectivo, Bartolomé Anguera, dirigió unas palabras de agradecimiento al presidente por su presencia y apoyo continuado a las actividades que se realizan, así como también a los asistentes, que son ya una gran familia, a la que solicitó colaboración para organizar las actividades del presente año.

TOMEU ANGUERA

En caso de detectar un veterinario una enfermedad de declaración obligatoria y no comunicarla, ¿qué consecuencias legales (responsabilidad legal) recaerían en él?

El **Real Decreto 526/2014, de 20 de junio**, establece la lista de las enfermedades de los animales de declaración obligatoria. En ella se determina la obligación que tienen las distintas autoridades competentes (en general autonómicas) de declarar y comunicar (plazos y forma) a otras autoridades, nacionales (Ministerio) y Comunitarias (Comisión de la UE y demás Estados miembros) las declaraciones de enfermedades de los animales que la propia norma, en su Anexo, enuncia. En ella, no se hace referencia directa a la intervención de los veterinarios y sus obligaciones y responsabilidades en relación a este deber.

El deber de los veterinarios de poner en conocimiento de la autoridad competente la existencia de una enfermedad de declaración obligatoria nace directamente, por lo que se refiere a nuestra Comunidad Autónoma del **Decreto 21/2015, de 17 de abril**, por el que se regulan las medidas de control, prevención y vigilancia epidemiológica de la rabia en animales y otras zoonosis en animales de compañía en el ámbito de las Illes Balears.

Con carácter general, surge este deber de la propia naturaleza de la profesión lo que se plasma en el **Código Deontológico para el ejercicio de la profesión veterinaria** aprobado por la Asamblea General de Presidentes el 15 de diciembre de 2018 que, en su **artículo 15**, impone a los veterinarios la obligación de informar de forma inmediata a la autoridad administrativa competente, en caso de tener conocimiento o sospecha de la existencia de epizootia o zoonosis o de episodios extraordinarios de mortandad animal, entre otras.

También con carácter general acontece la obligación de informar de la **Ley 8/2003, de 24 de abril, de sanidad animal**, cuando impone obligaciones para Administraciones y particulares (donde cabe incluir a veterinarios que ejercen su profesión para las Administraciones públicas o para los particulares). En este sentido su **artículo 5** obliga a toda persona, física o jurídica, pública o privada, a comunicar a la autoridad competente de forma inmediata (en unos casos en 24 horas) todos los focos de los que tenga conocimiento, de enfermedades de carácter epizootico.

Sin duda la conclusión final es la de la existencia del deber de todo veterinario, sea cual sea su ámbito de actividad profesional, de informar, de tener conocimiento de ello, de la existencia de determinadas enfermedades en animales.

Ahora bien, si existe obligación, ¿Cuáles serán las consecuencias de un hipotético incumplimiento por parte del veterinario?

El tipo y grado de responsabilidad dependerá de múltiples factores: si es funcionario o no, si es de su competencia la vigilancia y el control de la enfermedad, el grado de conocimiento de los hechos, pero sin duda alguna, la más importante será el resultado o consecuencias en las personas y en los demás animales fruto de la falta de comunicación de la información.

La responsabilidad por el incumplimiento de la obligación de comunicación que le es exigible a todo veterinario puede ser de orden colegial, de orden administrativo, de orden civil e, incluso,

de orden penal. Del régimen disciplinario profesional: el Código Deontológico de la profesión establece la obligación de comunicar a las autoridades determinadas circunstancias. Los Estatutos colegiales establecen un régimen disciplinario de aplicación a los colegiados que incumplan los mandatos contenidos tanto en el Código, como en los Estatutos o en el ordenamiento legal en general. En este caso hablamos pues de un procedimiento sancionador que se regirá por el régimen disciplinario estatutario y con las sanciones que allí se prevén.

Además, si el infractor es un veterinario dependiente de la Administración ésta podrá tomar medidas disciplinarias, tras el correspondiente expediente, frente al funcionario o empleado, incumplidor.

Del régimen administrativo sancionador: el incumplimiento de los deberes exigidos en el ordenamiento público español (Decreto 21/2015, Ley de sanidad animal, Real Decreto regulador de la declaración obligatoria de enfermedades...) constituyen infracciones que deberán dar pie al inicio de un procedimiento sancionador con posible resultado de multas e incluso sanciones accesorias.

La Ley 8/2003, en su artículo 86.5, advierte que esta responsabilidad administrativa es independiente de las posibles responsabilidades civiles, penales o de otro orden que pudieran exigirse, lo que nos lleva a contemplar los dos siguientes supuestos.

De la responsabilidad civil: si la omisión de la obligación lleva aparejado un perjuicio evaluable económicamente a terceras personas o Administraciones, se exigirá a los infractores del deber que compensen ese perjuicio económico mediante la indemnización que corresponda y resulte tras las oportunas valoraciones.

Y de la responsabilidad penal: finalmente, el reproche puede llegar a ser penal si bien ello depende de múltiples factores, subjetivos y objetivos, tales como el grado de incumplimiento del deber, la culpabilidad o el dolo existente en el comportamiento del veterinario, así como al perjuicio causado. No podemos entrar aquí a analizar las distintas variantes penales en las que podría llegar a ser incardinable esta omisión de información que dependerá de las circunstancias de cada caso (... delito de daños, contra la salud pública, contra el medioambiente, contra la protección de la flora, fauna y animales domésticos, falsedad documental, contra la Administración pública...). Si indicar, no obstante que, en caso de condena penal, probablemente la acompañará la condena a la responsabilidad civil surgida de la infracción penal.

No podemos por tanto en estos comentarios determinar ni el tipo de delito ni la pena que le corresponde (ya lo hemos dicho), ni la cuantía de la indemnización, tampoco el importe de la sanción o multa en caso de infracción administrativa, ya que todo ello dependería de múltiples variables, de la intención, de la imprudencia, del daño causado, del número de personas o animales afectados, en definitiva, dependerá tanto de la actuación concreta como de las consecuencias, alcance o resultado del silencio del veterinario.

PRESENTAT PER HOSPITAL VETERINARI CANIS

Colaboran: Luis Riera - Elena Llinás

Un gato cachorro de 9 meses de edad, macho, Común Europeo, *outdoory* de 3 kg de peso, fue visitado en nuestro hospital por un cuadro de rinitis y conjuntivitis con secreción mucopurulenta. Ante la sospecha de un CRF (*Herpesvirus*, *Calicivirus*, *Clamidia*, *Mycoplasma*), se inició un tratamiento con *Doxiciclina 5 mg / kg/ bid/ 7 días* vía oral seguidos de 6 ml de agua forzados tras la administración de los comprimidos.

Tras una semana de tratamiento el gato volvió porque había iniciado un cuadro agudo de regurgitaciones de 48h de evolución.

1. ¿Cuál sería el diagnóstico diferencial más probable?

2. ¿Cuál sería la prueba diagnóstica de elección?

cas clínic. resolució

Foto 1. Imagen del cachorro del caso clínico.

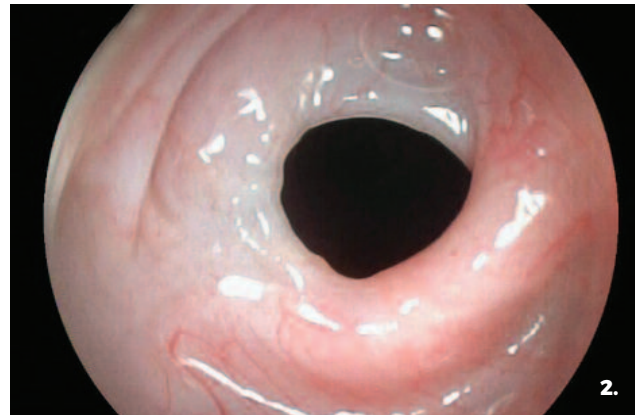

Foto 2. Endoscopia con presencia de estenosis esofágica.

DIAGNÓSTICO DIFERENCIAL

Cuerpo extraño esofágico / Esofagitis / Estenosis esofágica / Megaesófago / Gastrointestinal primario; gastritis / GI crónico / Neoplásico / Infeccioso.

PRUEBA DIAGNÓSTICA DE ELECCIÓN: ENDOSCOPIA

En el estudio endoscópico, el paciente presentaba una estenosis esofágica moderada que producía una disminución de la luz.

Las estructuras esofágicas son un hallazgo poco común en gatos, pueden ser causadas por esofagitis severas y producen regurgitaciones, disfagia y pérdida de peso. El uso de algunos fármacos, cómo

las tetraciclinas orales, en concreto la Doxiciclina, parece aumentar el riesgo de la aparición de esofagitis y la formación de estricturas esofágicas tanto en personas como en animales. La presencia de una sola estrictura sugiere la retención de un comprimido en esa zona del esófago.

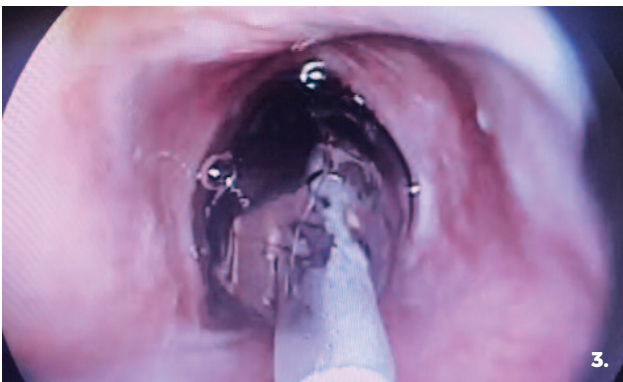
TRATAMIENTO

La dilatación por balón esofágico es el tratamiento de elección en las estricturas esofágicas. Este gato necesitó dos dilataciones, en un período de dos semanas de diferencia, siendo entre 4 y 6 el número medio de dilataciones requeridas en los gatos reportados con esta patolo-

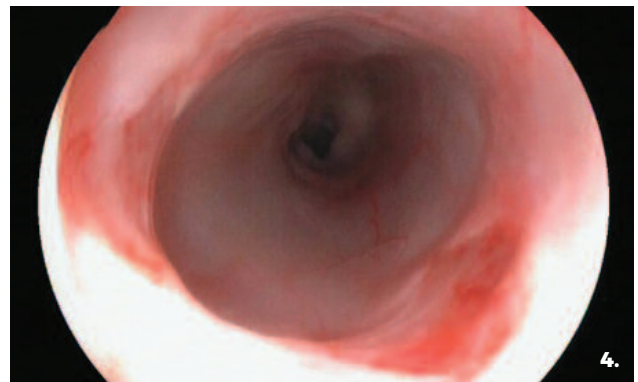
gía. Las complicaciones asociadas a la dilatación por balón incluyen perforación, desgarro y hemorragia esofágica. En este caso se usó una infiltración de corticoide después de la segunda dilatación para retrasar el tiempo de cicatrización con el fin de evitar la recidiva de la estenosis.

En conclusión, las tetraciclinas orales deberían darse siempre con comida o bolos de agua (mínimo 6 ml de agua) para reducir el riesgo de retención esofágica y la consecuente esofagitis.

De todas formas, posiblemente la forma más segura de administrarlas sea en formato líquido - jarabe - y no en comprimidos.

Fotos 3 y 4. Imágenes tras realizar la dilatación con balón esofágico.

COL·LEGIATS

ALTES

1110 - Cristina Sunyé Guirao

Des de l'1 de desembre de 2019

1215 - Aratxa González Vázquez

Des de l'1 de gener de 2020

1216 - Álvaro Berenguel Fernández

Des de l'1 de gener de 2020

1217 - Lluís Pereyra Mari

Des de l'1 de gener de 2020

1218 - Esperanza Aranda Ortega

Des de l'1 de gener de 2020

1219 - Vanesa Torres Rosselló

Des de l'1 de gener de 2020

1220 - Alicia Fernández Ruiz

Des de l'1 de gener de 2020

1221 - Marta Arévalo Martínez

Des de l'1 de febrer de 2020

680 - Mª Àngels Buades Umbert

Des de l'1 de març de 2020

1222 - Laura Frutos Salido

Des de l'1 de març de 2020

BAIXES

1100 - Ana Lidia Aranda Cardona

Des de l'1 de desembre de 2019

1077 - Amelia Duel De Juan

Des de l'1 de gener de 2020

910 - Miguel Rubí Cisneros

Des de l'1 de gener de 2020

1139 - Mª Rosario Gutiérrez Peña

Des de l'1 de gener de 2020

CENTRES VETERINARIS

ALTES

Memvet (Manescals**Especialistes Mallorca SL)**

C/Reina Esclaramunda, 6 Baixos, Palma

Titular: **Mª Antònia Matas i Jordi López**

TRASPÀS

VETSOLLER

Plaça del Mercat, 2. Local 3. Sóller.

Titular: **Mª Àngels Buades**

Horacio Sapere, una obra confinada

Un quadre de l'argentí **Horacio Sapere** (Bons Aires, 1951) ha presidit durant aquestes setmanes de confinament la paret principal de l'entrada del Col·legi, pel que no ha pogut ser apreciat pels visitants de la seu col·legial. Entrar en contacte amb l'art mitjançant alguna de les seves distintes expressions és precisament l'objectiu d'aquesta iniciativa d'exposicions trimestrals que el Col·legi realitza des de fa anys amb la imprescindible col·laboració del veterinari Toni Perelló. Sapere viu i treballa a Mallorca des de mitjans dels anys 70 i ha passat pel teatre i la performance, la poesia visual, la pintura i l'escultura. Amb estudi a Nova York, ha participat en fires com ARCO Madrid, Art Basel, Art Cologne, Chicago, FIAC Paris, Artcontact Lausanne, Kunst Rai Amsterdam, Art London, entre d'altres, i ha pres part en multitud d'exposicions individuals i col·lectives arreu del món.

ART AL COVIB

Seguro de Automóvil

Carla ha perdido su carné de conducir
pero está *segura* de que todo acabará bien

Porque **en A.M.A. nos encargamos de duplicados de carné** por pérdida o robo,
gracias al **“Servicio de Gestoría”**.

Así de fácil...

A.M.A. PALMA DE MALLORCA Barón de Pinopar, 10 Tel. 971 71 49 82 pmallorca@amaseguros.com

LA MUTUA DE LOS PROFESIONALES SANITARIOS

www.amaseguros.com

971 71 49 82 / 902 30 30 10

Síguenos en

y en nuestra APP

A.M.A.
agrupación mutual
aseguradora

